

‘Bewustzijn omtrent MOT/Wid moet groeien’

Jaarverslag MOT toegelicht

Lucien Wopereis, Orde-redacteur

‘We denken niet dat de vrijeberoepsbeoefenaars – waaronder de advocatuur – de meldplicht op grond van de MOT en Wid massaal en bewust negeren. Wél vinden wij dat het bewustzijn onder de vrijeberoepsbeoefenaars kan en moet groeien,’ aldus Klaas Werkhorst, waarnemend hoofd van het Meldpunt Ongebruikelijke Transacties.

Aanleiding voor het gesprek met Werkhorst is het onlangs verschenen *Jaarverslag 2004* van het Meldpunt. Daarin staat te lezen dat advocaten in het eerste volledige meldjaar van de Wet MOT – vanaf 1 juni 2003 zijn advocaten meldplichtig – achttien ongebruikelijke transacties hebben gemeld aan het Meldpunt. Notarissen en accountants waren verantwoordelijk voor respectievelijk 59 en 54 meldingen. Volgens het Meldpunt is het aantal meldingen van de beroepsbeoefenaars ‘niet per se teleurstellend’. Wel bestaat ‘de sterke indruk dat zich in werkelijkheid een veelvoud aan ongebruikelijke transacties krachtens de Wet MOT in de sector voordoet. Dubieuze vastgoedtransacties, faillissementsfraude en andere vormen van belastingontduiking zijn slechts enkele voorbeelden van malversaties die veelvuldig voorkomen en binnen het werkgebied van de beroepsbeoefenaars niet onopgemerkt moeten blijven.’

De Algemene Raad schreef naar aanleiding van het jaarverslag een brief op poten naar het Meldpunt. ‘Wij maken bezwaar tegen de niet toegelichte, laat staan gestaafde suggestie dat de advocatuur geheel de hand met de onderhavige wetgeving zou lichten of er met de pet naar zou gooien. Betreurenswaardige uitzonderingen daargelaten (waarvoor de Orde een effectief tuchtrecht heeft) is er geen advocaat die zich bewust met ongebruikelijke transacties zal inlaten. Voorzover ons bekend hebben de lokale dekens – die aan de poort van de tuchtrechter staan – hiervan nimmer een klacht ontvangen van de zijde van opsporings- of toezichthoudende organen.’

Meneer Werkhorst, waarop is het vermoeden gebaseerd dat de vrijeberoepsbeoefenaars niet alle ongebruikelijke transacties melden?

Als je bijvoorbeeld kijkt naar het aantal gevallen van faillissementsfraude, dan heb je het over een aantal duizenden gevallen per jaar. Hetzelfde geldt voor dubieuze vastgoedtransacties of vormen van belastingfraude. Gelet op die aantallen vinden we achttien meldingen door advocaten aan de lage kant. Bovendien stelt het BFT in haar jaarverslag 2004 vast dat de bekendheid met de Wet MOT bij de juridische beroepsgroepen nog niet optimaal is.

Wij hebben in het jaarverslag van het MOT echter niet zozeer een beschuldigende vinger willen uitsteken naar de vrijeberoepsbeoefenaars. Wél willen we oproepen tot meer *awareness* omtrent de verplichtingen die uit de twee wetten voortvloeien. We moeten door de fase van relatieve onbekendheid heen, dat hebben we ook gezien bij autohandelaren en juweliers. Die zijn, vergeleken met vrijeberoepsbeoefenaars, een jaar langer meldplichtig. Ook daar zagen we na een aanloopfase in het eerste jaar het aantal meldingen sterk groeien.

Hoeveel meldingen denkt u dat er jaarlijks door vrijeberoepsbeoefenaars gedaan zouden moeten worden?

Dan heb je het over enkele honderdtallen, schat ik in, de steekproef van het BFT over de *awareness* combinerend met het huidig aantal meldingen. Het loopt zeker niet in de duizenden. Gelukkig niet.

Bijna de helft van het aantal meldingen van vrijeberoepsbeoefenaars wordt doorgemeld als zijnde verdacht. Hoe verhoudt zich dat tot andere sectoren?

Wij krijgen ongeveer 170.000 meldingen per jaar, en daarvan wordt circa een kwart doorgemeld aan de politie. Wat dat betreft doen de vrijeberoepsbeoefenaars het met de helft aan doormeldingen dus goed.

We kunnen bij de vrijeberoepsbeoefenaars ook merken dat er over de melding is nagedacht, veel van de meldingen zijn gedaan op basis van zogenaamde subjectieve indicatoren. Dat is ook wel logisch. Een autohandelaar moet melden als een auto met een waarde van 15.000 euro of meer cash wordt betaald. Daarmee is de

kous af, daar hoeft je niet diep over na te denken. Bij een juridische dienstverlener ligt dat anders, gelet ook op de veelal bestendige relatie met een cliënt.

Heeft u er eigenlijk zicht op wat er met de naar de politie doorgeleide meldingen is gebeurd?

Daar zit op dit moment een probleem. Er wordt te weinig teruggekoppeld, ook naar de melders. Het gevolg is dat zowel de melders als wij eigenlijk te weinig leren over witwasconstructies en groepen betrokken personen. Om die reden willen we toewerken naar een meer ademend systeem, waarbij de verschillende ketenpartners elkaar beter op de hoogte houden. Er moet meer wisselwerking komen; dit is ook ingezet als kabinetsbeleid.

Iets anders is dat we in de toekomst ook meer gebruik willen maken van zogeheten witwas-typologieën. De huidige indicatoren (die aangegeven wanneer er gemeld moet worden, *L*) zijn eenduidig en statisch. Met behulp van typologieën ben je beter in staat om de aandacht voor witwasconstructies te vergroten.

De Algemene Raad heeft er in de schriftelijke reactie op gewezen dat er allerlei ‘uitlegvragen’ zijn gerezen omtrent de MOT/Wid, en dat dat het melden niet stimuleert. Wat vindt u van die opmerking?

Het gaat om relatief nieuwe wetgeving, en dan horen uitlegvragen erbij. Die vragen zullen in de loop van de tijd van een antwoord worden voorzien, desnoods door het voeren van proefprocedures. Ook dat is een fase waar je doorheen moet.

Maar de derde Europese richtlijn omtrent witwassen zit er al aan te komen. Dat betekent weer tal van nieuwe onzekerheden.

De witwasregelgeving is sinds de aanslagen in New York eigenlijk herontdekt. Eerst werd die regelgeving ingezet als middel om witwassen te bestrijden, nu wordt de regelgeving ook gebruikt om de financiering van terrorisme bloot te leggen. Je hebt om die reden te maken met het politieke klimaat, dat om grote snelheid vraagt.

Er gaan mogelijk zelfs drie verschillende wetgevingstrajecten naast elkaar lopen. Er ligt nu

Zomers pleiten

een wetsvoorstel bij de Tweede Kamer dat de positie van de toezicht-houders, waaronder het Bureau Financieel Toezicht, moet versterken. Daarnaast zullen op termijn de MOT en de Wid waarschijnlijk worden geïntegreerd tot één wet en moet de derde witwasrichtlijn worden omgezet in nationale regelgeving.

Ik zou de vrijeberoepsbeoefenaren echter willen vragen om het gemeenschappelijke doel, de integriteit van het financiële verkeer, voor ogen te houden. Eventuele problemen zullen we met gezond verstand moeten oplossen.

U pleit voor meer bewustwording onder advocaten. Heeft het gering aantal meldingen niet veel meer te maken met weerzin?

Naar ik heb begrepen overleggen het BFT en Orde over een toezichtsarrangement. Dat arrangement moet ook een passende omgang met de geheimhoudingsplicht van advocaten met zich meebrengen. Mede om die reden denk ik dat eventueel bestaande weerzin zal verdwijnen.

Ik heb inderdaad gemerkt dat de advocatuur in eerste instantie nogal defensief op de regelgeving reageerde. Ik las net nog dat een advocaat in een artikel de witwaswetgeving typeert als 'een onweersbui die maar niet wil wegtrekken'. Inderdaad, dit zal niet wegtrekken. Laten we er daarom maar het beste van maken.

Het ging om een horecaonderneming in het bepaald oostelijk van de lijn Amerfoort-Utrecht gelegen, zeer provinciale plaatsje O. Bekend is dat ten westen van IJmuiden, waar weer land uit de zee oprijst, stevig gedronken en gebrald wordt. Maar daar in het oosten, in O., waar de zee nooit zal komen al stijgt het niveau met 20 meter, daar stellen ze het westelijke gedrink en gebral zondermeer in de schaduw. Bodemloze vaten zijn het daar en onvermoeibare schreeuwers.

In het café waar ik over spreek verpoosde eerder een slinkend groepje 60 plussers dat mijmerde over het verleden, onder het genot van enige klare en luisterend naar volksmuziek uit nog weer oostelijker streken vandaan. Zelfs als de deur openging hoorde je geen gerucht van de gelagkamer. De tent werd verkocht aan de populairste jongen van het dorp, het meest bodemloze vat met de rauwste stem van de wijde omtrek. Hij installeerde een muziekinstallatie met versterking die in Ahoy niet zou misstaan. Zijn voorkeur ging uit naar House en verder alles wat maar veel bas heeft.

Ook met de deur dicht was de pret in het etablissement honderden meters verderop te horen en te voelen. Pal naast de zaak woonde een oudere dame, mijn cliënte. Inde lacrimae.

Bekomen van de eerste schrik wilde mijn mevrouw maar één ding: sluiting van de ontaarde gelegenheid. Zij ondervond evenwel tamelijk wat tegenwerking, van exploitant en autoriteiten. Weldra liep er een tental zaken. En al die zaken werden, toen althans, de een na de ander, behandeld bij de Raad van State, die zetelt in Den Haag. Dat laatste weten de meeste wel maar ik zeg het toch nog even opdat niemand straks de pointe ontgaat. In veel gevallen liet ik overigens weten niet bij de behandeling aanwezig te zullen zijn. Omdat er geen belang meer was, omdat het dossier kwijt was of omdat ik gewoon de draad kwijt was (maar die laatste redenen noemde ik nooit). Intrekken was mij ontraden; had iets met de toevoeging te maken, meen ik. Eén keer liet ik zelfs al vóór de uitnodiging weten niet te zullen komen.

Kort daarop – ik dacht: als beloning voor de getoonde consideratie met de drukke agenda der Staatsraden – werd eindelijk de behandeling van de hoofdzaak vastgesteld. In juli of daaromtrent, in de zomer in elk geval. Ik spoorde de stukken op, hervond de draad en bereidde mij goed voor.

Er was inderdaad, achteraf bezien, een aanwijzing. Het was prachtig weer. Namens de gemeente O. verscheen één ambtenaar, in korte broek, met zijn dochterje dat zoet met emmertje en schepje ging spelen naast het pupiter. Verder niemand.

Ik stak, daartoe in de gelegenheid gesteld, een vlammend betoog af dat eerst tot enig papiergeritsel en gesmoes achter de imposante tafel aanleiding gaf en vervolgens tot een afwachtende stilte, bij Raad en ambtenaar. Verkeerde zaak, namelijk die waarin ik niet had willen verschijnen, wegens gebrek aan belang. Sterk transpirerend beantwoordde ik de beleefde vraag van de voorzitter of er geen vergissing in het spel was bevestigend. De zitting werd gesloten.

De ambtenaar lachte een beetje en rept zich met zijn dochttertje richting Scheveningen. De geterroriseerde dame vond mijn optreden geweldig en sprak het volste vertrouwen in de goede afloop uit tijdens een kopje thee op het terras van Corona.

Na het afscheid van mijn cliënte heb ik wat sterkers genomen in een duistere zaak waar ze House draaiden, op vol vermogen.

